

FOTODYNAMISK DAGSLYSBEHANDLING

For behandling av milde og
moderate aktiniske keratoser

Pasientinformasjon som utleveres av behandlende helsepersonell

Hva er aktiniske keratoser eller solare keratoser?

Forekomsten av hudkreft er generelt økende, og dette gjelder også i Norge. Aktiniske keratoser kan være et forstadium til såkalt plateepitelkreft, og i vårt naboland Sverige regner man med helt opp til 100 000 nye tilfeller av aktiniske keratoser per år.¹ Behovet for å oppdage solskadene i tide, igangsette effektiv behandling og forebygge ny utvikling av sykdommen er derfor stort. I denne brosjyren ønsker vi å informere om hva aktiniske keratoser er og hvordan man kan behandle dem med en ny metode, såkalt dagslys-PDT. PDT er en forkortelse for fotodynamisk terapi. Vi vil også informere om hva man kan gjøre for å forebygge hudkreft.

Aktiniske keratoser

Aktiniske keratoser kan være et forstadium til plateepitelkreft. Det er små celleforandringer i huden som skyldes at huden har vært utsatt for ultrafiolett (UV) lys over lengre tid. Endringene oppstår først og fremst på solutsatte områder av huden og er rødlige med små, harde skjelldannelser. Ofte har man først en eller et par aktiniske keratoser, men det er ikke uvanlig at det med årene kan oppstå en stor ansamling av aktiniske keratoser i området. Aktiniske keratoser gir sjelden symptomer, men kan forårsake kløe og irritasjon og i enkelte tilfeller sårdannelse. De er for det meste ufarlige, men kan i visse tilfeller utvikle seg til plateepitelkreft, som er en mer alvorlig form for hudkreft. Fordi man ikke vet hvilke aktiniske keratoser som er forbundet med en risiko for videreutvikling, er det viktig å behandle dem i tide.

Bilde 1 og 2 fra Mikael Tarstedt, overlege, Karlskoga lasarett. Bilde 3 fra Jo-Ann See, Australia

1. http://sv.wikipedia.org/wiki/Aktinisk_keratos

Hva er dagslys-PDT og når kan behandlingen benyttes?

Dagslys-PDT kan benyttes til behandling av milde og moderate aktiniske keratoser i ansiktet og hodebunnen.

Ved dagslys-PDT-behandling smøres den virksomme kremen på det solskadede hudområdet etter at huden først er beskyttet med en solkrem, og huden er klargjort og forbehandlet. Kremen inneholder et virkestoff som trenger inn i de solskadede cellene. Ved etterfølgende belysning med naturlig dagslys skjer det en reaksjon i huden som selektivt ødelegger de syke cellene.

Hvilke pasienter er dagslys-PDT velegnet for?

Dagslys-PDT kan benyttes til behandling av enkeltstående eller store områder av milde og moderate aktiniske keratoser. Behandlingen er særlig fordelaktig ved store behandlingskrevende områder, da belysningen med dagslys i prinsippet er nesten smertefri, uavhengig av behandlingsområdets størrelse.

Behandlingen er også velegnet for pasienter som ikke vil eller ikke har mulighet til å bli på klinikken i lengre tid. Klinikkesøket tar ca. 30 minutter, og deretter foregår behandlingen utendørs. Man kan ofte reise hjem for å belyse området med dagslys der man bor.

Når kan dagslys-PDT benyttes?

Dagslys-PDT kan utføres i de månedene av året der dagslysets intensitet og temperaturen ute er tilstrekkelig. I Norge vil dette avhenge av hvor langt nord man bor. Det er dagslys som kreves til behandlingen,

ikke UVA- og UVB-strålene som finnes i sollyset. Det betyr at behandlingen også virker når det er overskyet. Ved heldagsregn er behandlingen ikke anbefalt. Hvis det begynner å regne under behandlingen, anbefales det at man beskytter seg mot regnet, men fortsetter å oppholde seg utendørs. Ved mye regn kan det eventuelt være nødvendig å oppholde seg ute i litt lengre tid. Temperaturen og værforholdene generelt på behandlingsdagen må være egnet for at man kan oppholde seg utendørs i 2 timer.

Behandlingen trinn for trinn

1. Først beskyttes huden ved å smøre hele det soleksponerte området med solkrem, som beskytter mot UVA- og UVB-strålene i sollyset, men bevarer den delen av lyset som kreves til behandlingen.
2. Deretter forbehandles den delen av huden som trenger behandling, og den aktive kremen påføres.
3. 30 minutter etter at den aktive kremen er påført går man ut i dagslys. I løpet av disse 30 minuttene kan man f.eks. dra hjem og gjøre seg klar til å oppholde seg utendørs. Hvis man venter lenger enn 30 minutter, risikerer man at behandlingen blir smertefull når man deretter går ut.
4. I de neste 2 timene skal man oppholde seg utendørs, enten i fullt dagslys eller ved behov i lett skygge. Man skal unngå mørke steder der dagslyset ikke kommer til, f.eks. like ved en bygning. I løpet av disse 2 timene bør man ikke gå inn med mindre det er absolutt nødvendig. Hvis man oppholder seg inne i lengre tid, risikerer man at behandlingen blir smertefull når man deretter går ut igjen.
5. Etter de 2 timene går man inn og vasker kremen av med vann. Resten av behandlingsdagen må man oppholde seg innendørs.

Etter behandlingen

Etter behandlingen blir huden alltid rød, og det kan oppstå små gule blemmer og sår. Det kan også komme hevelser. Ved behov kan sårene beskyttes med tørre kompresser eller tilsvarende.

Deretter heles området ved at det dannes enkelte sårskorper. Sårhelingen tar ca. 1–2 uker til sammen. Huden blekes gradvis til normal farge.

Hvis huden føles tørr, kan man bruke en mild fuktighetskrem. Rengjøring skjer best med bare vann eller eventuelt et mildt renseprodukt.

Det er viktig å benytte høy solfaktor og følge generelle råd om solforebygging fremover.

10 UKER etter behandling
Fullstendig AK-respons.
Fremragende kosmetisk resultat.

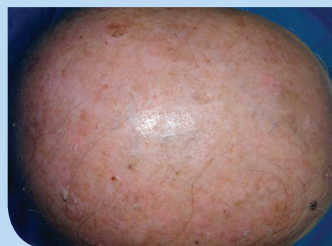
FØR behandlingen
Multiple AK

DAG 2
Etter behandlingen

DAG 7
Etter behandlingen

Forebygging av hudkreft

Aktiniske keratoser, basalcellekreft og Bowens sykdom forårsakes først og fremst av sollys. De er alle uttrykk for at det aktuelle hudområdet har fått mer sol enn det huden tåler. Du har derfor betydelig økt risiko for å få flere forstadier til hudkreft eller hudkreft. Derfor er det viktig at du beskytter deg mot solstråler eller annet ultrafiolett lys.

Solråd

Du kan minske risikoen for hudkreft ved å unngå solforbrenning og overdreven soling. Planlegg utendørsaktiviteter og ta pause fra de sterkeste solstrålene mellom kl. 10 og kl. 15. Bruk beskyttende klær i tettvevd stoff, solbriller og bredbremmet hatt som beskyttelse mot solen. Det er viktig å bruke solkrem som beskytter mot både kortbølgede (UVB) og langbølgede (UVA) UV- stråler når huden ikke er beskyttet på annen måte.

UVA- og UVB-beskyttelse

Actinica Lotion® er en sollotion som er spesielt utviklet for personer som har økt risiko for å utvikle aktiniske keratoser og plateepitelkreft, for eksempel de som har

eller har hatt aktiniske keratoser, de som har nedsatt immunforsvar på grunn av medisiner, eller de som utsetter seg for mye UV-lys for eksempel på arbeid eller i fritiden.

Ved regelmessig bruk i 2 år viste en studie at de der brukte Actinica Lotion fikk:¹

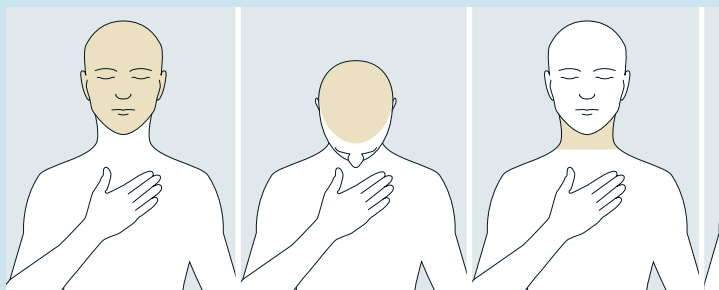
- 53 prosent reduksjon i utvikling av nye aktiniske keratoser
- ingen utvikling av ny invasiv plateepitelkreft

En kombinasjon av kjemiske filtre i Actinica Lotion gir en effektiv beskyttelse mot både UVB- og UVA-stråler og oppfyller kravet om "svært høy UV-beskyttelse", som er den høyeste klassifiseringen som finnes (SPF50+).

Standardiserte pumper for riktig dosering av Actinica Lotion (0,46 gram per pumpetrykk)

Doseringskema for Actinica Lotion:

Ansikt inkl. ørene:
Minst to pumpetrykk

Hårløst hode:
Minst ett pumpetrykk

Hals:
Minst ett pumpetrykk

Når skal Actinica Lotion brukes?

For optimal beskyttelse skal Actinica Lotion påføres hver morgen på hudområdene som vil bli eksponert for UV-lys og ikke dekkes av klær. Actinica Lotion skal anvendes hver dag, som en del av din daglige rutine, det vil si også på overskyede dager.

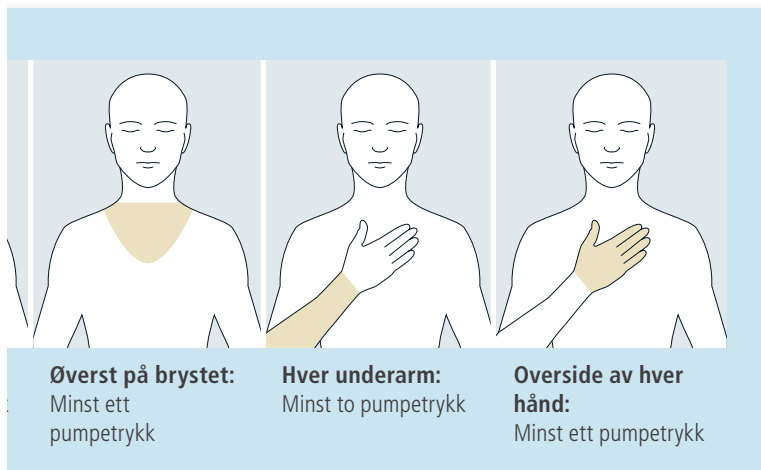
Actinica Lotion bør påføres før du utsetter deg for UV-lys. Om du skal bruke sminke, bør du vente litt med påføringen, slik at Actinica Lotion rekker å trekke ordentlig inn i huden først.

Actinica Lotion gir en svært effektiv beskyttelse i mange timer, men man bør likevel aldri overeksponere huden for solstråler. Hvis riktig påført, bidrar Actinica Lotion til å forebygge skader fra UV-stråler, men det betyr ikke at du kan bruke produktet for å kunne oppholde deg lenger utendørs.

Hvordan og hvor skal Actinica Lotion påføres?

For å oppnå en effektiv beskyttelse av huden må du sørge for å påføre riktig mengde med Actinica Lotion, se doseringsskjemaet. Actinica Lotion har en doseringspumpe som viser hvor mange pumpetrykk du trenger for hver del av kroppen. Hvert pumpetrykk gir alltid samme mengde Actinica Lotion. Det gjør at du alltid kan være sikker på at doseringen er riktig, og at du får en så effektiv beskyttelse av huden som mulig.

Riktig påføring av Actinica Lotion er omkring 2 mg per kvadratcentimeter hud – se på bildene nedenfor.

Du finner mer informasjon om Actinica Lotion på www.actinica.no

Kilde: 1. Ulrich C et al. Prevention of non-melanoma skin cancer in organ transplant patients by regular use of a sunscreen: a 24 months, prospective, case-control study. Br J Dermatol 2009;161:78-84.

Dagslys-PDT

Ved hvilke hudforandringer kan man bruke dagslys-PDT?

Dagslys-PDT er godkjent for behandling av milde og moderate aktiniske keratoser.

Jeg har tidligere fått vanlig PDT-behandling med en lampe, hva er forskjellen mellom dette og dagslys-PDT?

PDT kan også utføres med belysning med rødt lys fra en spesiell lampe. Ved vanlig PDT-behandling forbehandles hudområdet som trenger behandling. Den aktive kremen smøres på og huden beskyttes med en bandasje. Etter 3 timer belyses huden med behandlingslampen i 8-10 minutter. Under belysningen kan det forekomme smerter som varierer i intensitet og som kan avhenge av området som belyses og hvor på kroppen behandlingen gis. Når belysningen avsluttes, opphører eller reduseres smertene.

Ved behandling av visse former for hudcancer og solskader skal vanlig PDT-behandling benyttes. Denne vurderingen foretas av legen.

Hvilke fordeler er det ved behandling med dagslys-PDT i forhold til vanlig PDT-behandling?

Studier har vist at dagslys-PDT i prinsippet er smertefritt. Samtidig oppnår man samme behandlingsresultat som ved vanlig PDT-behandling.

Hva er fordelene ved de to typene av PDT-behandling?

Ved PDT-behandling ødelegges de solskadede cellene uten å skade den friske huden.

Dessuten oppnås ofte et svært godt kosmetisk resultat.

Innholdet i denne brosjyren er revidert av Susanne Kroon, Seksjonsoverlege, Helse Stavanger HF, Hudavdelingen, Kirurgisk Divisjon, Stavanger, Norge

Galderma Nordic AB, Seminariegatan 21, SE-752 28 Uppsala
Tel +46 18 444 03 30, fax +46 18-444 03 35, www.galderma.no, nordic@galderma.com